

Pregó Sant Pere 2010

Sr Alcalde, senyores i senyors regidors, senyores i senyors, grans o petits que habiteu la nostra ciutat de Reus, bon vespre a tothom.

Tot salivant, però amb un nus tibant a l'estómac, és el meu desig que seguem tots a la mateixa taula per compartir algunes reflexions personals al voltant de la nostra ciutat de Reus, les persones i la meva experiència en la festa. Com a rerefons hi degustarem un àpat festiu que només espero que sigui suculent per a tothom.

Com en un bon menú, doncs, l'inici d'aquest pregó a so de cornetí, arrenca amb,

L'aperitiu: masclet semiglaçat

Toc de dolç esvaït per la fredor i deix amarg de vermut, ens xucla cap a la golosia de l'àpat . Per picar: crec-crec de patates, mar i terra de berberetxos, olives carneses i un crit:

ENHORABONA!!! per a tots nosaltres, ja som una Festa Major amb títol i nota alta!! Sant Pere és Festa Patrimonial d'Interès Nacional.

No sé si a vosaltres us passa el mateix però, per a mi significa que d'ara en endavant no hi podrà haver prohibicions ni retrets ni comentaris de rebuig davant d'actes relacionats amb el foc com La Tronada, els cercaviles, les bèsties, els diables.... és com si haguéssim contractat una assegurança a tot risc i esperem que de per vida.

He dit *prohibició*, una paraula que respon a un concepte molt a l'ordre del dia, d'actualitat, modern, vaja.

En aquest punt, permeteu-me una petita llicència lingüística que no té cap més justificació que la meva passió per les paraules i les seves vides ocultes: del llatí *prohibeo*: sembla que els seus significats primitius es decantaven cap a *evitar* o fins i tot *amagar* fins a arribar a d'altres acepcions més d'avui com *refusar*, *impedir* o la que fa més respecte: *il·legalitzar* perquè representa que en la nostra societat LA LLEI és paraula sagrada que evoca l'obediència sense figures.

En el cas concret de les nostres festes al voltant del foc, s'entén que la intenció patent dels mots és la de PROTEGIR, curiosament, un altre verb amb el prefix PRO, que podem dotar del significat de *tenir cura* o *resguardar de*. Però, a Reus, com a molts altres pobles, ens costa comprendre proteccions o prohibicions, al voltant de sentiments o lligams identitaris. No volem renunciar als nostres rituals de trons, flames o espurnes de coets, fonent-se amb el cel.

Entenem que les suprainstitucions amb poder de decisió sobre temes com aquest només vetllen, doncs, per PROTEGIR-NOS, perquè no prenguem mal, per allunyar-nos de qualsevol risc. És la seva obligació, però també és la nostra, la de la gent del carrer, que pensem, sentim i masteguem, saber distingir entre els perills reals i l'exageració, entre la precaució i viure en una caixa de seguretat, i, ara, ja no em refereixo només a l'àmbit de la festa sinó a la vida, en general.

Us diré què penso: estic convençuda que un dels pilars sobre els quals es basa la construcció de la societat avui, és, justament, aquest, la *sobreprotecció* cap a les persones des que neixem, utilitzant com a eines el control i la prohibició, en lloc d'educació, amb conseqüències

irreparables com el dubte, la inseguretat i la pèrdua de plaer. Em direu allò de: “això ha passat sempre”, NO, durant els últims 30 anys, més. Us ho explico mentre servim, un rere l'altre, els plats del dinar perquè el menjar ho il·lustra amb la transparència d'una copa acabada d'eixugar.

Primer plat: gaspatxo tradicional o nou amb sal i pebre:

Rosat de tomaques madures, expremudes i lligades amb oli, perfumades amb tots els gustos de l'estiu. Us serveixo amb safata de vaixella bona, un parell de situacions que provenen de la meva experiència.

Situació 1: som en una classe de cuina, per exemple, ensenyant un plat tan senzill com pot ser el reciclatge d'una patata i bajoca del dinar per al sopar: preparem una amanida amb aquests ingredients tan comuns: els barregem amb productes crus com pastanaga, tomaca, ceba, olives, oli, sal i vinagre.

Pregunta:

–Això els agradarà als nens?

Solapat amb la pregunta, sento un entortolligament a l'estómac dividit entre buit i impotència i una cremor que em burxa a dir allò que penso.

–Per què no?

–Oh, és que això de la patata i bajoca ja costa molt, si al damunt ha de ser així freda amb verdura crua....

Situació 2: som en un restaurant

–Sí, per a nosaltres, milfulls de patata amb escuma de foiegras i escates de tòfona i després cruixent d'ànec amb ceba caramel·litzada i núvol de coco. I per als nens que tindran, sisplau?

I em preguntareu: I ara de què ve aquest aquesta insistència amb la canalla?

Contestaré amb un suposat monòleg interior de criatura propi de dibuixos animats:

–Papa i/o mama, per què dubteu de la meua capacitat degustadora?

–Per què no puc gaudir de tot això que mengeu vosaltres?

–Per què pressuposeu que m'estimo més uns nuggets de fregidora, barreja de conglomerat d'un pollastre intuït, que d'una patata i bajoca de l'època amb oli bo o d'un mil fulls del que sigui?

–Quan seré prou gran per poder tastar més enllà dels espaguetis?

–Teniu por que em faci gran?

Les criatures, pobretes, ens arriben despullades i som els adults qui els hem d'anar vestint tota la infantesa i la primera joventut fins a arribar ells, també, a la maduresa suficient per triar el

vestit que els escau més.

Immersionats en el proteccionisme i el dubte que segurament no hem escollit, però amb els quals convivim, no ens adonem que estem privant la criatura dels gustos i de les sensacions pròpies de la seva cultura, del seu paisatge, del seu entorn. I diré més, no li brindem l'oportunitat de sentir com el menjar, sobretot, aquell que es cuina a casa, transmet, a més de la proximitat amb els productes i la terra i l'elaboració i els gustos per delectar-se, afectes i lligams sentimentals amb els individus i amb la comunitat, al capdavant, amor, identitat i respecte.

Així, doncs, sentida aquesta veu de ficció, sembla que, en lloc d'esperonar-lo cap a la sorpresa, l'aventura, el plaer i el risc del tast, cap a formar la seva capacitat crítica i de tria, cap a la seguretat del m'agrada o no m'agrada, l'estem desposseint de saber escollir i decidir, en resum, de responsabilitat i d'autonomia.

Aquest raonament podria semblar força esperpèntic sinó fos que ocorre així en molts altres aspectes de la vida quotidiana i que aquesta falta de recursos personals i d'intercanvi ens omple de por i ens deixa sols davant de l'univers, siguem petits o siguem més grans, només esperant que la institució, el jutjat de torn o "els que manen" arreglaran els nostres problemes, abrigant-nos amb el seu domàs de protecció.

M'agradaria pensar que el model de societat infantilitzada, submissa, acrítica i individualista que hem construït aquestes 3 últimes dècades, té els dies comptats, al mateix temps que passarà a la història el sistema econòmic que s'ha plegat com un joc de cartes. Però, perquè hi hagi canvis, s'han de bellugar coses, moure fitxes, perdre per guanyar i estar tots més convençuts de la col·laboració que de l' "a veure qui pot més", amb escarnis inclosos.

Potser em direu utòpica, però, la veritat, si he d'escollir més m'estimo la UTOPIA que la resignació o el desinterès, m'atrau més perseguir l'ideal que rendir-me.

El plat fort: bou i arròs o el rostit que més us plagui

Tendra i ardent alhora, en vermell vigorós com l'animal que el posseïa, cau vençut en la masticació assaborida i veraç i es fon amb amb la suavitat del gra d'un blanc immaculat. Un gra, l'arròs, amb gust de col·lectivitat.

Durant aquestes tres dècades de què ara us parlava, que coincideixen amb l'aterratge de la democràcia, Reus ha canviat molt, no només pel que fa a la forma i a l'expansió sinó amb fluctuació de persones. S'ha convertit en una ciutat suficientment gran com perquè s'hi reproduïxin moltes tipologies socials i cada vegada som més en nombre. Ja no ens coneixem tots tant ni tenim tan clar de quin mal o bé pateix el veí del costat. Podríem dir que reunim els ingredients per ser més urbans, més cosmopolites. Però, des de la meua percepció, no ho serem del tot fins que els carrers principals de la ciutat siguin tan aptes per posar-hi botigues de marca, cases d'acollida, despatxos, menjadors socials, bars de tapes, com biblioteques o ateneus. Fins que ens anem apropant a la igualtat d'oportunitats entre tots els reusencs i sentim dins nostre que no hi ha persones brossa, al capdavant, repeteixo, tots neixem despulats. Sinó continuarem amb el model infantilitzat que es gira d'esquena a la realitat i a la responsabilitat que contraïem com a integrants d'una comunitat. La dignitat no ha de ser una UTOPIA.

A Reus, tenim sort, gaudim d'un gran ventall de possibilitats per anar-hi anant. No hi ha gaires

pobles o ciutats que es puguin enorgullir d'un teixit associatiu tan extens i variat com a casa nostra, tan consolidat i amb una solera que l'avalí.

L'associacionisme, al marge de la feina o de les situacions polítiques, ens proporciona el fet de comunicar-nos, crear opinió, compartir experiències i aprenentatges, de projectar idees i proposar-les, de coneixe'ns de més a prop, de respectar-nos en les diferències, de viure il·lusions i vibrar sols i en comunitat.

Tot i l'enorme utilitat que ja coneixem bé, no n'hi ha prou de seure còmodament, clicar l'ordinador i deixar-ho tot en mans de la xarxa. Les persones, ens hem de veure, sentir-nos respirar, comprendre'ns les cares i els gestos. Crec que els mediterranis ho necessitem així.

Talment com en algunes tradicions al voltant del menjar: els dinars de Nadal, els de Festa Major, arrossades, calçotades, costellades, sardinades, favatades..., són àpats col·lectius que ens lliguen els uns amb els altres des de l'inici. La preparació, el repartiment de tasques: *jo porto la llangonissa, jo el caldo per a l'arròs, jo faré foc, jo em cuido dels plats, gots i coberts*. Un espai on grans, petits i mitjans hi tenim el nostre paper individual i, al mateix temps, comunitari. Un espai de compromís lúdic. Un model per copiar en altres àmbits quotidians. Tota una festa.

I és, justament, gràcies a aquests engranantges, a les associacions, als grups de recerca i a les nostres institucions, que avui, passats aquests trenta anys, que ja he repetit, hem arribat a la festa actual, guanyada entre tots.

Postres: gelats i coques.

Bressolant-se amb la llengua, volàtils, incorporis, fonedissos, tan efímers que ja en desitgem més. I coques, la golafreteria d'una sobretaula en companyia, en estat pur.

22 de juny del 1979: un petit grup d'amigues de Reus i residents a Barcelona, ben allunyades del que es coïa aquí en aquells moments, aterrem al bar del Centre de Lectura i, casualitat! ens trobem amb antics companys amb qui feia anys que no ens relacionàvem.

—Demà a la nit celebrarem el solstici d'estiu, muntem un cercavila, si voleu venir només us heu de disfressar de bruixes...

23 de juny cap al vespre: ja anem disfressades de bruixes amb cucurutxo i escombra, però sense pigues ni nassos deformats. I allí, sense saber ni com ni per què, sota les constel·lacions del solstici, la vitalitat i l'engrescament que vam sentir amb la gent, vam ser abduïdes per la màgia del recent estrenat grup: *Taronjada Natural, teatre, música i fantasia*.

Tots els que ja hi éreu, heu de recordar la revolució que va suposar a la nostra ciutat, no només amb l'impacte en les festes sinó pel soroll i els colors que hi vam desplegar. Que si érem uns promiscus, que si les drogues anaven com l'aigua, que si no fèiem res de bo i érem uns dropos i un etc que deuen saber els que en van parlar...,

No es pot negar, doncs, que vam crear fantasia. Però el millor és que, resulta que d'aquests dropos en van néixer moltes de les associacions i grups festius actuals i d'altres que s'hi han anat afegint, que es van ocupar i s'ocupen de recuperar, entre altres, bestiari: l'àliga, elegant i

majestuosa, la cabra piròmana i fugissera, –a qui felicito en el seu 30è aniversari–, de fer el canvi dels gegants negres, de posar en marxa el plat del bou i arròs, i aquí, sisplau, deixeu-m’hi fer un incís: és el grup del Bou de Reus qui s’endú la medalla del plat, jo em vaig limitar a fer una recepta semblant a la de tothom.

En definitiva, és tota aquesta gent qui ha vetllat per ampliar i allargar la festa Major fins a convertir-la, aquest any, en el que és: reconeguda i protegida.

No vull oblidar, tampoc, la campanya, –posterior a les festes–, de “La Palma pel Poble”, de la qual vaig tenir l’honor de lliurar-ne el manifest al desaparegut alcalde Martí. Un espai privilegiat, enveja de tots els forasters quan hi entren per primera vegada, un espai al servei del poble. Un jardí en plena ciutat on se senten olors de promeses i petons, de neguits i defícis, d’amors no consumats, un espai de vida on, per una estona, tots som iguals.

En resum, les festes i l’estiu més viscut de la meva vida que, a més, sense haver-m’ho plantejat, em van fer quedar definitivament a Reus, la meva ciutat d’origen.

De llavors a ara ha plogut, ha nevat i ha fet bo, la qüestió és que el curs de la festa ha evolucionat i ha crescut. I una de les iniciatives més enginyoses i atractives per a mi són Les Barraques. Sovint amb la gent de la meva edat comentem:

–Us imagineu que aquest muntatge hi hagués sigut fa 20 o 30 anys?

Saber que arribaràs en un lloc a cel obert, amb música, a vessar de gent jove, gran o petita on, a cada pas, t’has d’aturar a dir hola, bona nit, què tal a algú, que pots anar passant d’un xiringuito a l’altre fins que el got amb els gegants i els nanos vigilant et diu prou, això no té preu! Trobar-te el teu fill o la filla del veí ballant a tot drap, intentant, ells, amagar el rostre pudorós d’adolescents, veure com els nois i noies desgranen la joventut a un ritme que ja no és el teu, però que tu també hi ets! I tot això amb servei d’autobús nocturn, ciènciaficció l’any 79.

Cafè, copa i puro:

Entre el clinc-clinc de culleretes, l’exhalació dels últims perfums de l’àpat i la intimitat del plaer d’haver-lo compartit amb tots volsaltres, em permetré, per acabar, reproduir quatre paraules del pregó que el meu pare va pronunciar l’any 1967, en castellà i que jo he traduït amb fidelitat màxima, espero.

De l’alegria de la festa, reusencs i forasters capten alguna cosa en comú. S’abstreuen en unes representacions que els uneixen a tots amb voluntat de festa, fent-los reaccionar igual davant de tots els actes populars que es van succeïnt. L’alegria de la festa major és el mòdul més igualitari de tots els que el ciutadà pot viure. Així s’explica que durant els dies de la festa, l’aire es torni més diàfan i que sembli un subtil globus vermell, sobreïxit de presagis agradables i sorpreses misterioses.

En sortir al carrer, reusencs i visitants aspiren la calidesa luxuriosa de les primeres brises de l’estiu i els sorprèn el deambular d’un seguici, encapçalat per un animal disforme de fusta i roba, inclassificable dins el regne de la zoologia. A la mulassa la segueixen unes figures

altíssimes de cartró i peus d'home, envoltats de nens que per primera vegada arriben a estirar-li la cua o a acariciar la mà de la Vitxeta.

I Sant Pere, que riu en veure les seves carns convertides en plata, assistirà en carrossa al moment que, d'esquena al poble, esclatarà La Tronada com un homenatge filial, abans de retornar al temple per convertir-se altra vegada en Pescador i Pedra.

Senyores i senyors, com veiem els testos s'assemblen a les olles...

Per això, espero que els testos es continuïn assemblant a les olles. És a dir, desitjo que d'aquí a 30 o 40 anys la Festa Major hagi canviat en formes i textures, però no en l'esperit, la identitat i el gust. I aquest és un compromís que ens hem de fer nostre tots: polítics, associacions, gent gran i petita, amb l'educació com a objectiu i l'única prohibició de la falta de respecte entre nosaltres.

Des del cor i el sentiment agraeixo al consistori, especialment, a la regidora de cultura i a l'alcalde, el privilegi d'haver estat la pregonera d'aquest Sant Pere i l'honor d'encendre La Tronada. I, per descomptat, mils de gràcies a tothom que s'ha entusiasmat amb mi en les prèvies d'aquest àpat: família, amics, alumnes, coneguts, gent de Reus.

I, ara, a toc de campanes, crido a la població al carrer, a ser rebels i disciplinats, a xalar, a riure, a ballar, a perseguir les bèsties, a córrer darrere dels gegants, a la disbauxa i al desgast de la festa que ens obrirà la porta d'un nou estiu.

Moltíssimes gràcies a tots els reusencs i reusenques. BONA FESTA MAJOR!

Mariona Quadrada Monteverde
Pregó de Sant Pere del 2010

...El vent es va aixecar, bufava amb molta més fúria i a tots els racons dels porxos s'hi arremolinava brossa, petits esqueixos de paper, burilles consumides i alguna bossa de patates que lluia el platejat de l' interior.

–Quin Mestral més fort–, va dir.

–Nooo, és el Serè, com se't nota que no coneixes gaire Reus.

–Si ara ens arribéssim a Escornalbou, ja ho veuries, de vegades, caminar és una lluita de força entre ell i el teu cos, que malda per empènyer-lo. És una sensació immensa, inabastable, és com obrir una via, com guanyar la llibertat...

De **Vermut Negre**, un conte no publicat.

Gràcies, Reus, gràcies Casa de la Vila, m'heu commogut i emocionat.

Mariona Quadrada Monteverde